נח: אף על פי פרק חמישי כתובות

מאי לאו בניזונת. לא כשהוא זן לאומה קאמר דאם כן יקדשו מעשה ידיה ואמאי עושה ואוכלת כדקאמר לקמן מי במעלה לה מזונות מאי טעמא דמאן דאמר לאחר מיתה קדוש פירוש גם מחיים יהא קדוש אלא בניחות כלומר שהוא חפץ לזונה והיא אינה רוצה:

מתוך שיכול לכופה למעשה ידיה כו'. ומתני' דקתני עושה ואוכלת מוקי לה כרב אחא בר אהבה דבסמוך במעלה לה מזונות ואינו מעלה לה מעה כסף:

יקדשו ידיך לעושיהן. פירוש להקב"ה שעשאן אבל אין לפרש למלאכתן דא"כ הל"ל למעשיהן כדאמרינן בסוף פ"ק דנדרים (דף יג.): **לאחר** שאתגייר. וא"ת דבסוף פ"ק דגיטין (דף יג.) אמרינן דאפילו לרבי מאיר דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם ה"מ לדבר שהוא בעולם אבל לדבר שלא בא לעולם לא והא לאחר שאתגייר הוי לדבר שלא בא לעולם ואומר ר"י דלאחר שאתגייר לא חשיב כל כך דבר שלא בא לעולם כיון שהגוף בעולם אלא שמתוסר גירות ולא דמי לגוללים דהתם לא בא בעולם כלל וכעין זה תירץ ה"ר אליעזר משנ"א מה שמקשין אהא דאמר בריש המפקיד (ב"מ דף נג.) אימור דאמר ר"מ אדם מקנה דבר שלא בא לעולם כגון פירות דקל דענדי דאמר כו' והא כל הנהו דהכא לא ענדי דאמר אלא הכא כיון שהגוף בעולם לא בענין ענדי דאמר וא"ת אם כן מאי פריך הכא וקאמר נמי מההיא אין הא מההיא נמי לא שמענן מעשה ידיה שאינם בעולם כלל ואמאי מצי למימר דלא קדשי מעשה ידיה אלא כאומר יקדשו ידיך לעושיהן וי"ל כיון דבמקלת סבר רבי מאיר כרבי אליעזר כן יעקב אית לן למימר דאף בדבר שלא בא לעולם כלל סבר כוותיה דאית ליה בהאשה רבה (יבמות נג: וסס) ובהאומר (קידושין דף סב:) לאדם מקנה ועוד ממרן דכל הני דהכא איכא לאוקמא בדענדי דאמר כגון שמעם מרבו שיסברבו ולאחר שימות בעליך ואמותיך כגון בגוסמא ולאחר שיחלון ליך יבמיך באין דעמו של יבם לייבם ומיהו ק"ק מותר דקדוש לאחר מיתה אע"ג דלא עביד דאמר דליכא לאוקמא בגוסמא דהא עושה מלאכה[1]: **אי** במעלה לה מזונות ומעלה לה מעה בכסף מ"מ דמ"ד לאחר מיתה הוא קדוש. גם למ"ד מחיים הוא קדוש ה"מ למיפרך כיון דמעלה מזונות ומעה כסף אמאי עושה ואוכלת אלא משום דבעי למימר אי אין מעלה לה מזונות ולא מעה כסף מ"ט דמ"ד לאחר מיתה קדוש ונקט נמי הכא מ"ט דמ"ד לאחר מיתה הוא קדוש:

במעלה לה מזונות ואין מעלה לה מעה כסף. אליבא דרב אחא בר אהבה מוקי לה הכי אבל רב ושמואל לא מצי מוקמי לה במעלה לה מזונות דכיון דתקנו מזונות מתח מעשה ידיה מ"כ אמאי עושה ואוכלת אלא רב ושמואל מוקמי מתניתין בשאין מעלה לה מזונות ולא מעה כסף ואם תאמר ומאי דוחקיה דרב לאוקמא מתני' לאחר מיתה לוקמה ממיים וכגון דמעלה לה מעה כסף ואין מעלה לה מזונות ויש לומר דאין רגילות שיעלה לה מעה כסף ולא יעלה לה מזונות:

אלא לרב שמואל בר יהודה קמייתא משום סימפון ובתרייתא משום סימפון מאי בינייהו איכא בינייהו בדיקת חוץ מר סבר בדיקת חוץ שמה בדיקה ומר סבר בדיקת חוץ לא שמה בדיקה: **מתני'** [6]המקדיש מעשה ידי אשתו הרי זו עושה ואוכלת המותר רבי מאיר אומר הקדש רבי יוחנן הסנדלר אומר [7]חולין: **גמ'** [8]אמר רב הונא [9]אמר רב [10]יכולה אשה לומר לבעלה איני ניזונת ואיני עושה קסבר כי תקינו רבנן מזוני עיקר ומעשה ידיה משום איבה וכי אמרה איני ניזונת ואיני עושה הרשות בידה מיתיבי [11]תקנו מזונות תחת מעשה ידיה אימא [12]תקנו מעשה ידיה תחת מזונות לימא מסייע ליה המקדיש מעשה ידי אשתו הרי היא עושה ואוכלת מאי לאו בניזונת לא בשאינה ניזונת אי בשאינה ניזונת מאי למימרא אפי' [13]למאן דאמר יכול הרב לומר לעבד עשה עמי ואיני זנך הני מילי [14]בעבד כנעני דלא כתיב ביה עמך אבל עבד עברי דכתיב ביה [15]עמך לא וכל שכן אשתו סיפא איצטריך ליה מותר רבי מאיר אומר הקדש רבי יוחנן הסנדלר אומר חולין ופליגא דריש לקיש דאמר ריש לקיש [16]לא תימא טעמא דרבי מאיר משום דקסבר אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם אלא טעמא דרבי מאיר מתוך [17]שיכול לכופה למעשה ידיה נעשה כאומר לה [18]יקדשו ידיך לעושיהם [19]והא לא אמר לה הכי כיון דשמעינן ליה לר"מ דאמר [20]אין אדם מוציא דבריו לבטלה נעשה כאומר לה יקדשו ידיך לעושיהם וסבר רבי מאיר אין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם והתניא [21]האומר לאשה הרי את מקודשת לי לאחר שאתגייר או לאחר שתתגיירי לאחר שאשתחרר לאחר שתשתחררי לאחר שימות בעליך או שתמות אחותיך או לאחר שיחלוץ ליך יבמיך רבי מאיר אומר מקודשת [22]מההיא אין מהא ליכא למשמע מינה: המותר רבי מאיר אומר הקדש: אימת קדוש רב ושמואל דאמרי תרווייהו מותר לאחר מיתה קדוש רב אדא בר אהבה אמר מותר מחיים קדוש הוי בה רב פפא במאי אילימא במעלה לה מזונות ומעלה לה מעה כסף לצרכיה מ"ט דמ"ד לאחר מיתה קדוש ואלא כשאין מעלה לה מזונות ולא מעלה לה מעה כסף לצרכיה מ"ט דמאן דאמר מחיים קדוש לעולם במעלה לה מזונות ואינו מעלה לה מעה כסף לצרכיה רב ושמואל סברי תקנו מזונות

אלא לרב שמואל בר יהודה קמייתא משום סימפון ובתרייתא משום סימפון מאי בינייהו איכא בינייהו בדיקת חוץ מר סבר בדיקת חוץ שמה בדיקה ומר סבר בדיקת חוץ לא שמה בדיקה: **מתני'** [6]המקדיש מעשה ידי אשתו הרי זו עושה ואוכלת המותר רבי מאיר אומר הקדש רבי יוחנן הסנדלר אומר [7]חולין: **גמ'** [8]אמר רב הונא [9]אמר רב [10]יכולה אשה לומר לבעלה איני ניזונת ואיני עושה קסבר כי תקינו רבנן מזוני עיקר ומעשה ידיה משום איבה וכי אמרה איני ניזונת ואיני עושה הרשות בידה מיתיבי [11]תקנו מזונות תחת מעשה ידיה אימא [12]תקנו מעשה ידיה תחת מזונות לימא מסייע ליה המקדיש מעשה ידי אשתו הרי היא עושה ואוכלת מאי לאו בניזונת לא בשאינה ניזונת אי בשאינה ניזונת מאי למימרא אפי' [13]למאן דאמר יכול הרב לומר לעבד עשה עמי ואיני זנך הני מילי [14]בעבד כנעני דלא כתיב ביה עמך אבל עבד עברי דכתיב ביה [15]עמך לא וכל שכן אשתו סיפא איצטריך ליה מותר רבי מאיר אומר הקדש רבי יוחנן הסנדלר אומר חולין ופליגא דריש לקיש דאמר ריש לקיש [16]לא תימא טעמא דרבי מאיר משום דקסבר אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם אלא טעמא דרבי מאיר מתוך [17]שיכול לכופה למעשה ידיה נעשה כאומר לה [18]יקדשו ידיך לעושיהם [19]והא לא אמר לה הכי כיון דשמעינן ליה לר"מ דאמר [20]אין אדם מוציא דבריו לבטלה נעשה כאומר לה יקדשו ידיך לעושיהם וסבר רבי מאיר אין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם והתניא [21]האומר לאשה הרי את מקודשת לי לאחר שאתגייר או לאחר שתתגיירי לאחר שאשתחרר לאחר שתשתחררי לאחר שימות בעליך או שתמות אחותיך או לאחר שיחלוץ ליך יבמיך רבי מאיר אומר מקודשת [22]מההיא אין מהא ליכא למשמע מינה: המותר רבי מאיר אומר הקדש: אימת קדוש רב ושמואל דאמרי תרווייהו מותר לאחר מיתה קדוש רב אדא בר אהבה אמר מותר מחיים קדוש הוי בה רב פפא במאי אילימא במעלה לה מזונות ומעלה לה מעה כסף לצרכיה מ"ט דמ"ד לאחר מיתה קדוש ואלא כשאין מעלה לה מזונות ולא מעלה לה מעה כסף לצרכיה מ"ט דמאן דאמר מחיים קדוש לעולם במעלה לה מזונות ואינו מעלה לה מעה כסף לצרכיה רב ושמואל סברי תקנו מזונות

מזונות

דתמתי' דתני עושה ואוכלת בניזונת להכי מוקי סיפא בניזונת:

קונס

עין משפט
נר מצוה

מו א ב מרי פ"ו מהלכי עכו"ם הלכה כח סמג עשין קלב טוש"ע אה"ע סי' קא סעיף ח:
מז ג ד מרי פ"ב מהלכי מישות הלכה ד סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' סט סעיף ד ופר' פ סעיף טו הגה"ה ופתיו פא סעיף א הגה"ה:
מח ה מרי פ"ע מהלכי עבדים הלכי ז סמג עשין עב טוש"ע י"ד סי' רסז סעיף כ:
מט ו מרי פ"א מהלכי אישות הלכה י סמג לאוין פא טוש"ע אה"ע סי' פ סעיף טו:
נ ז ח מרי פ"ו מהלכי ערכין הלכה כח סמג עשין קלב טוש"ע סס סי' פא סעיף ח:

תוספות רי"ד

סימפון שמא ימצא בה מומין שבסחר ויהיה קדושיו קידושי טעות. ודבר המבטל יקרא סמפון ולפיכך נקרא השובר סימפון: **מתני'** המקדיש מעשה ידי אשתו ה"ז עושה ואוכלת והמותר ר"מ אומר הקדש ור"י הסנדלר אומר חולין. פי' אפי' למ"ד שאין האשה יכולה לומר לבעלה איני ניזונת ואיני עושה אתיא מתני' וטעמא דמילתא מפני שיכול להעיר ולומר איני רוצה לוונך והיא זקוקה להתפרנס ממעשה ידיה הלכך ה"ז עושה ואוכלת ואין ההקדש על מע"י חל מפני שהוא שלה. שאם לא יפרנסה בעלה תתפרנס היא ממנו והמותר מה שעשת יתר על מזונותיה של בעל [והכי תניא בתוספתא המקדיש מע"י אשתו ה"ז מעלה לה מתוכן פרנסה והשאר הקדש] ר"מ אומר הקדש דקסבר אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם אר"ה א"ר יכולה אשה שתאמר לבעלה איני ניזונת ואיני עושה. פי' להאי סברא אפי' אותו המותר שעושה יתר על מזונותי' הוא שלה דאל"ה מאי מרווחת האשה בכך. א"ר הכל שלה ומפני שעושה יתר על מזונותי' מפני זה אומרת לבעלה איני ניזונת ואיני עושה: ואי קשיא והאמרינן לקמן קנוס שאני עושה לפיך א"צ להפר אלמא שמעשה ידיה הוא משועבד לבעל ואין הנדר חל עליו ואי אמרת יכולה אשה לומר לבעלה איני ניזונת ואיני עושה אמאי לא חייל. תשובה אע"ג דמציא למימר כ"ז שלא אמרה משועבד הוא מע"י לבעל והילכך א"צ להפר מיתיבי תיקנו מזונות תחת מע"י [6] וקסבר מזוני עיקר ומע"י משום איבה וכך הלכה דהכי פסיק תלמודא כר"ה א"ר דאמר יכולה אשה שתאמר וכו'. נימא מסייע ליה המקדיש ידי אשתו ה"ז עושה ואוכלת מאי לאו דניזונית. פי' שהבעל חפץ לזונה ואפ"ה היא עושה ואוכלת וטעמא דמילתא משום דמצי למימר א"נ וא"ע וכל מע"י שלה ואין ההקדש חל עליו ואפילו המותר שלה כדפי' והאי והמותר ר"מ אומר הקדש (פירוש) לאחר מיתתה שמה שנשאר לה ממע"י יורשה הבעל לאחר מיתתה והלכך הקדש חל עליו שאדם מקדיש דשלב"ל: לא כשאינה ניזונת. פי' מהכא לא תסייע ולעולם לא מצי למימר הכי וטעמא דמערים ואינה רוצה לזונו והלכך ניזונת ממע"י. ולא חייל הקדש עילווי' כדפרישית והמותר עשת יותר על מזונותיה הוא של בעל וקדוש מחיים אליבא דר"מ:

מסורת הש"ס

[1] [נדרים פה.]. [2] [כ"ק ח: כ"כ מנ: גיטין עז:] [לקמן ע: סב. קז:]. [3] [כ"ק ח: מיתא אמר רב הונא יכולה וכו' ועי' תוס' לקמן סב. ד"ה רב הונא]. [4] [לעיל מז: [לקמן נט.]]. [5] [כ"ק מז: [כ"מ נכ.] לעיל מג. גיטין יב.. [6] [עי' כתוס' לעיל מז: ד"ה תקנו]. [7] [ועי' תוס' לקמן ע: ד"ה נעשה]. [8] [מגורה מ: ערכין ה ופ"ק]. [9] יומא נב: נג: כ"מ מז: קדושין סב.. [10] [דף מז:]. [11] [מיהו יש להעתיק מקנה ועוד יש מפרשים דכל היכא דליכא אלא חד מי יימר חשיב עכיל דאתי דוחקא התם בהמפקיד גבי כסילא לא חשיב עכיל דאתי משום דאיכא מי יימר עוכא מי יימר דמינגנא ואמ"ל דמינגנא מי יימר דמשתמה נגנא מי'. מ"ר]. [12] לרב ושמואל איכא למאן דאמר דמעלה לה מזונות והיא כמעלה לה מזונות והיא אינה רוצה דבסבר מיתוקמא מתני' לכולהו לרב ושמואל כאינה רוצה ולרב אחא בר אהבה בניחות ממנו. מ"ר.

תורה אור השלם

1. וְהָיָה כִּי יֹאמַר אֵלֶיךָ לֹא אֵצֵא מֵעִמָּךְ כִּי אָהֵבְךָ וְאֶת בֵּיתֶךָ כִּי טוֹב לוֹ עִמָּךְ: דברים טו טז

גליון הש"ס

גמ' מההיא אין. עיי"רוכן דף לה ע"א מכתבות דף לא ע"ב:

מוסף רש"י

איני ניזונת. משל בעלי, ואיני עושה. לו מלאכה, דכי תקון רבנן מזוני לבעלתה תקון, ומכון אלא שפקה במעשה ידיה, ואחר כך תקנו מעשה ידיה לבעלה משום איבה, אלכך יכולה לומר לו אפשי (גיטין עז וכעי"ז ב"ק ח:) אני איני צריכה לכך, מעיינא אני ולו אפשי לעשות מלאכה אמלא לי מזונות, או יש לי אומנות יקרה יותר על כדי מזונותי (לקמן פג.). מזוני עיקר. כלומר תחלה תקנו עיקר מזונות לאשה מן הבעל בעל כרחו. כן מעשה בין לא תעשה, ואחר כך תקנו מלאכה תחת מזונות שלא תהיה לה איבה. וכיון דלעולמה נתכוונו לתקן לה מזונות תחלה והיא עוקרת לומר איני חפצה בתקנה זו, איני מוקמת למזונותיה. הרשות בידה. וכיון דעקרה תקנת המזונות גם תקנת מלאכת ידיה לבעלה בטלה ממילא. דכיון דמזונות אין לה גם הבעל לא יטול מלאכת ידיה דהרב לומר לעבד. כנעני, עשה עמי. מלאכה, ואיני זנך. אלא חוזר על הפתחים (גיטין יב.). לאחר שיחלוץ ליך יבמיך. דקסבר הלי מנה אין קידושין תופסין ביבמה לשון (קדושין סב.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com